

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IV kadencja

Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Druk nr 16
Warszawa, 22 października 2001 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekty ustaw

- o stanie klęski żywiołowej,
- o stanie wyjątkowym,
- **o stanie wojennym,**
- o wyrównywaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania mojego stanowiska w toku prac nad projektami ustaw upoważniam Pana Marka Siwca Sekretarza Stanu w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

Z poważaniem

(-) Aleksander Kwaśniewski

U S T A W A

z dnia 2001 r.

o stanie wojennym

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1

Ustawa określa tryb wprowadzenia i zniesienia stanu wojennego, zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanu wojennego.

Art. 2

1. W razie zewnętrznego zagrożenia państwa, w tym spowodowanego działaniami terrorystycznymi, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może, na wniosek Rady Ministrów, wprowadzić stan wojenny na części albo na całym terytorium państwa.
2. We wniosku, o którym mowa w ust. 1, Rada Ministrów określa przyczyny i obszar, na którym ma być wprowadzony stan wojenny, a także proponowany zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, zwanych dalej „rygorami”.
3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej rozpatruje niezwłocznie.
4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza i znosi stan wojenny w drodze rozporządzenia.
5. Rozporządzenie o wprowadzeniu stanu wojennego Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przedstawia Sejmowi w ciągu 48 godzin od jego podpisania.
6. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określa przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, obszar na którym

stan ten obowiązuje oraz rodzaje niezbędnych ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela.

7. Stan wojenny obowiązuje od dnia ogłoszenia rozporządzenia, o którym mowa w ust. 4, w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 3

Rozporządzenie, o którym mowa w art. 2 ust. 4, a także inne akty prawne dotyczące stanu wojennego podaje się do publicznej wiadomości w drodze obwieszczenia właściwego wojewody. Obwieszczenie ogłasza się przez rozplakatowanie w miejscach publicznych lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie.

Art. 4

Nadawcy programów radiowych i telewizyjnych oraz redaktorzy naczelni dzienników są obowiązani nieodpłatnie podać do publicznej wiadomości treść rozporządzenia, o którym mowa w art. 2 ust. 4, oraz innych aktów prawnych dotyczących stanu wojennego, niezwłocznie po ich ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 5

Minister właściwy do spraw zagranicznych notyfikuje Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych i Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy wprowadzenie i przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, a także jego zniesienie.

Art. 6

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzając stan wojenny:

- 1) określa zakres przedsięwzięć podwyższających gotowość obronną państwa, a także wprowadza określone stany gotowości bojowej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „Siłami Zbrojnymi”,
- 2) może mianować, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych.

Art. 7

1. Wprowadzenie stanu wojennego wywołuje skutki określone w niniejszej

ustawie i w innych przepisach dotyczących stanu wojennego w stosunku do organów władzy publicznej, obywateli polskich zamieszkałych lub czasowo przebywających na obszarze, na którym został wprowadzony stan wojenny, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej mających siedzibę lub prowadzących działalność gospodarczą na obszarze objętym stanem wojennym.

2. W przypadku gdy niniejsza ustawa, a także inne ustawy albo ratyfikowane umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej oraz nie zabrania tego powszechnie uznany zwyczaj międzynarodowy przepis ust. 1 stosuje się również do cudzoziemców przebywających na obszarze, na którym został wprowadzony stan wojenny oraz ich mienia, jak również mienia innych państw.

Rozdział 2

Zasady działania organów władzy publicznej

Art. 8

1. Jeżeli w czasie stanu wojennego wystąpi konieczność obrony państwa, obroną tą kieruje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.
2. W czasie wojny Siłami Zbrojnymi dowodzi Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych, który podlega bezpośrednio Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 9

1. W czasie stanu wojennego Komitetu Obrony Kraju realizuje zadania związane z obroną państwa, a w szczególności:
 - 1) rozpatruje, w aspekcie potrzeb obronnych państwa, sytuację wewnętrzną i międzynarodową oraz formułuje ich oceny,
 - 2) przygotowuje propozycje rozwiązań i decyzji, w tym projekty aktów prawnych niezbędnych do skutecznego prowadzenia działań obronnych,
 - 3) dokonuje analizy funkcjonowania gospodarki w warunkach stanu wojennego oraz wypracowuje wnioski i propozycje zapewniające jej sprawność i efektywność,
 - 4) rozpatruje propozycje Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych związane z prowadzeniem działań wojennych, a także przedstawia właściwym organom wnioski w tym zakresie.

2. W czasie stanu wojennego w skład Komitetu Obrony Kraju wchodzi także Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych, z chwilą jego powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Komitet Obrony Kraju w ramach swego zakresu działania występuje z wnioskami i propozycjami do właściwych organów państwowych.
4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia, zasady i tryb działania Komitetu Obrony Kraju w czasie trwania stanu wojennego, a także ustali zadania osób wchodzących w jego skład.

Art. 10

Minister Obrony Narodowej w czasie stanu wojennego, w szczególności:

- 1) dokonuje oceny zagrożeń wojennych i możliwości obronnych oraz formułuje i przedstawia propozycje dotyczące obrony państwa właściwym organom,
- 2) koordynuje realizację zadań organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego wynikających z zadań dotyczących obrony państwa,
- 3) przedstawia właściwym organom potrzeby w zakresie świadczeń organów państwowych i jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych na rzecz Sił Zbrojnych i obrony państwa,
- 4) sprawuje ogólny nadzór nad realizacją zadań obronnych wykonywanych przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego,
- 5) organizuje uzupełnianie Sił Zbrojnych oraz ich wyposażanie,
- 6) współdziała z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych w zakresie świadczeń, o których mowa w pkt 3.

Art. 11

Wojewoda w czasie stanu wojennego, w szczególności:

- 1) dokonuje oceny zagrożeń wojennych i możliwości obronnych w województwach oraz formułuje i przedstawia właściwym organom propozycje w tym zakresie,
- 2) wprowadza rygory na administrowanym obszarze w zakresie nie należącym do właściwości innych organów, oraz łagodzi i uchyla te rygory,
- 3) zgłasza do właściwych organów wnioski o zastosowanie rygorów oraz występuje o ich zmianę lub uchylenie,
- 4) ustala szczególne zadania wynikające z przepisów stanu wojennego niezbędne

dla obrony państwa,

- 5) koordynuje i kontroluje działalność terenowych organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców oraz innych jednostek organizacyjnych działających na administrowanym obszarze w zakresie przestrzegania i wykonywania rygorów oraz przedsięwzięć i zadań, o których mowa w pkt 1-3,
- 6) nadzoruje działalność jednostek samorządu terytorialnego w zakresie niezbędnym dla ochrony życia lub zdrowia obywateli, ochrony mienia i zapewnienia porządku publicznego.

Art. 12

1. W razie niemożności wykonywania w czasie stanu wojennego zadań przez radę gminy, jej funkcje przejmuje zarząd gminy, a w razie gdy zarząd nie może się zebrać uprawnienia tych organów wykonuje wójt lub burmistrz (prezydent miasta).
2. W razie niewykonywania zadań publicznych przez organy gminy Prezes Rady Ministrów może, na wniosek wojewody, zawiesić organy gminy i ustanowić zarząd komisaryczny.
3. Komisarza rządowego powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek wojewody. Komisarz rządowy przejmuje wykonywanie zadań i kompetencji organów gminy.
4. Zarząd komisaryczny ustaje z dniem zniesienia stanu wojennego.
5. Przepisy ust. 1-4 stosuje się odpowiednio do organów samorządu województwa oraz samorządu powiatowego.

Art. 13

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, uznaje określone obszary Rzeczypospolitej Polskiej za strefę bezpośrednich działań wojennych, określa granice tych stref oraz zasady współdziałania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego z organami wojskowymi w tych strefach.
2. Jeżeli w strefie bezpośrednich działań wojennych organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego nie mogą wykonywać zadań ustawowych, zadania te wykonują organy wojskowe określone przez Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych. Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych określa termin, od którego organy wojskowe zaczynają wykonywać te zadania.

Art. 14

W czasie stanu wojennego redaktorzy naczelni dzienników i nadawcy programów radiowych i telewizyjnych są obowiązani do nieodpłatnego podania w programach wszelkich decyzji, postanowień i informacji istotnych dla obronności państwa i bezpieczeństwa obywateli przekazywanych przez organy administracji publicznej.

Rozdział 3

Ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela

Art. 15

1. W przypadku osób, których działalność zagraża bezpieczeństwu państwa lub porządkowi publicznemu można dokonać, w czasie trwania stanu wojennego, przeszukania tych osób lub przeszukania ich mieszkania, a także zajęcia przedmiotów wykorzystywanych do prowadzenia tej działalności.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do przeszukania innych pomieszczeń, pojazdów, statków powietrznych oraz jednostek pływających, należących do osób, o których mowa w ust. 1.
3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, organy właściwe do stosowania rygorów, o których mowa w ust. 1 i 2, przypadki, w jakich rygory te mogą być stosowane, a także tryb postępowania w tych sprawach mając na względzie potrzeby obronne Rzeczypospolitej Polskiej oraz poszanowanie godności osób, o których mowa w ust. 1.

Art. 16

1. W czasie stanu wojennego Rada Ministrów może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, cenzurę publikacji oraz przesyłek pocztowych i korespondencji telekomunikacyjnej, a także kontrolę rozmów telefonicznych i sygnałów przesyłanych w sieciach telekomunikacyjnych.
2. Organem cenzury jest właściwy wojewoda.
3. Operatorzy sieci telekomunikacyjnych, państwowe przedsiębiorstwo użyteczności publicznej „Poczta Polska” oraz inni przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w zakresie usług pocztowych i telekomunikacyjnych są obowiązani zapewnić warunki techniczne do przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1.

4. Organ cenzury jest uprawniony do zatrzymywania w całości lub w części publikacji oraz przesyłek pocztowych i korespondencji telekomunikacyjnej, a także do przerywania rozmów telefonicznych i transmisji sygnałów telekomunikacyjnych, jeżeli ich treść lub zawartość mogą zagrozić bezpieczeństwu lub obronności państwa.
5. Po zniesieniu stanu wojennego, zatrzymane wartościowe przesyłki pocztowe podlegają zwrotowi nadawcom lub doręczeniu adresatom, z zastrzeżeniem ust. 6.
6. W szczególnych przypadkach organ cenzury może orzec, w drodze decyzji, przepadek przesyłki, jeżeli jej treść bądź zawartość stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa lub obronności państwa.
7. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, Rada Ministrów określa szczegółowe zasady i tryb działania organów cenzury a także szczegółowy tryb zatrzymywania i zwrotu wartościowych przesyłek pocztowych, uwzględniając możliwość uzyskania odszkodowania za utracone przesyłki.

Art. 17

1. Rada Ministrów może zarządzić, w drodze rozporządzenia, nadawanie sygnałów zakłócających pracę radiowych i telewizyjnych urządzeń nadawczych i nadawczo-odbiorczych, określając szczegółowe zasady i tryb postępowania oraz organy właściwe w tych sprawach.
2. Minister właściwy do spraw łączności może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, obowiązek przekazania do depozytu urządzeń, o którym mowa w ust. 1, lub ustalić inny sposób ich zabezpieczenia przed wykorzystaniem do celów, które mogą zagrażać bezpieczeństwu lub obronności państwa, określając szczegółowe zasady i tryb postępowania oraz organy właściwe w tych sprawach.

Art. 18

1. W czasie stanu wojennego można zawiesić działalność samorządów gospodarczych i zawodowych, stowarzyszeń, związków zawodowych lub fundacji, jeżeli zagraża ona bezpieczeństwu lub obronności państwa.
2. Zawieszenie działalności, o której mowa w ust. 1, następuje w drodze:
 - 1) rozporządzenia Rady Ministrów, w przypadku samorządów gospodarczych i zawodowych, stowarzyszeń, związków zawodowych i fundacji o zasięgu ogólnokrajowym,

- 2) rozporządzenia wojewody, w odniesieniu do samorządów gospodarczych i zawodowych, stowarzyszeń i fundacji, których zakres działania obejmuje obszar województwa.

Art. 19

W czasie stanu wojennego prawo do strajków i publicznych akcji protestacyjnych ulega zawieszeniu.

Art. 20

1. W czasie stanu wojennego zgromadzenia, wiece, pochody i manifestacje, a także imprezy masowe oraz zbiórki publiczne mogą być zwoływane i odbywać się wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia właściwego wojewody.
2. Przepis ust. 1 nie dotyczy nabożeństw i obrzędów religijnych kościołów i innych związków wyznaniowych odbywających się w miejscach przeznaczonych wyłącznie do tych celów.

Art. 21

1. W czasie stanu wojennego Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia:
 - 1) przyznawać organom administracji rządowej, stosownie do ich właściwości, uprawnienia do nakładania na przedsiębiorców dodatkowych zadań, których realizacja jest niezbędna dla bezpieczeństwa lub obronności państwa oraz zapewnienia zaopatrzenia ludności,
 - 2) wprowadzić zarząd komisaryczny, o którym mowa w odrębnych przepisach, przedsiębiorców, w tym z udziałem kapitału zagranicznego, jeżeli przedmiotem ich działalności jest wytwarzanie wyrobów lub świadczenie usług o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa lub obronności państwa,
 - 3) wprowadzić całkowitą lub częściową reglamentację zaopatrzenia ludności,
 - 4) nałożyć na osoby fizyczne i osoby prawne prowadzące gospodarstwa rolne obowiązek świadczeń polegających na dostawach na rzecz określonych podmiotów produktów rolno-spożywczych oraz uprawie określonych gatunków roślin i hodowli zwierząt,
 - 5) wprowadzić najem lokali i budynków na podstawie decyzji administracyjnej o przydziale w stosunku do wszystkich lokali i budynków, a w przypadkach uzasadnionych także dokwaterowywanie osób do lokalu mieszkalnego lub budynku,
 - 6) wprowadzić zajęcie nieruchomości niezbędnych dla Sił Zbrojnych lub

obrony państwa,

- 7) zakazać utrwalania i rejestrowania określonych miejsc i obiektów albo oznaczonych obszarów wszelkimi środkami technicznymi,
 - 8) nakładać zadania i nakazywać jednostkom samorządu terytorialnego dokonywania określonych wydatków, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, Rada Ministrów określa szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach, określonych w ust. 1.

Art. 22

1. W czasie stanu wojennego ministrowie właściwi do spraw transportu i gospodarki morskiej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i ministrem właściwym do spraw wewnętrznych mogą wprowadzić, w drodze rozporządzenia:
 - 1) całkowity albo częściowy zakaz lub ograniczenie przewozu osób i rzeczy w transporcie drogowym, kolejowym, lotniczym, morskim i żegludze śródlądowej,
 - 2) całkowity albo częściowy zakaz lub ograniczenie ruchu polskich i obcych jednostek pływających na morskich wodach wewnętrznych, na morzu terytorialnym i na śródlądowych drogach wodnych,
 - 3) całkowity albo częściowy zakaz lub ograniczenie ruchu wszelkich pojazdów na drogach publicznych,
 - 4) obowiązek wykonywania przez przewoźników przewozu na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.
2. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw transportu i gospodarki morskiej może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, całkowity lub częściowy zakaz lotów polskich i obcych statków powietrznych nad terytorium lądowym i morzem terytorialnym Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 23

1. W czasie stanu wojennego można zająć lub zarekwirować dla potrzeb obronnych państwa środki transportu drogowego, kolejowego, lotniczego oraz statki morskie i żeglugi śródlądowej.
2. Ministrowie właściwi do spraw transportu i gospodarki morskiej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i ministrem właściwym do

spraw wewnętrznych określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb zajmowania lub rekwirowania oraz zwrotu środków transportu, o których mowa w ust. 1, a także organy właściwe w tych sprawach.

Art. 24

W czasie stanu wojennego minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych i Ministrem Obrony Narodowej może, w drodze rozporządzenia:

- 1) zamykać lub ograniczać ruch osobowy i towarowy przez przejścia graniczne,
- 2) określić szczególne zasady wydawania dokumentów uprawniających obywateli polskich do przekraczania granicy państwowej,
- 3) określić szczególne zasady wydawania dokumentów uprawniających cudzoziemców do przekraczania granicy państwowej oraz przebywania na terytorium państwa polskiego, a także zasady postępowania z przedstawicielami dyplomatycznymi państw obcych akredytowanymi w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 25

W czasie stanu wojennego minister właściwy do spraw finansów publicznych po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, ograniczenia w zakresie obrotu krajowymi i zagranicznymi środkami pieniężnymi, mając na względzie potrzeby obronne Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 26

1. W czasie stanu wojennego właściwy wojewoda może zawiesić, na czas określony, zajęcia dydaktyczne w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.
2. Zajęcia dydaktyczne w szkołach wyższych i resortowych może zawiesić właściwy minister.

Art. 27

W czasie stanu wojennego Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia:

- 1) wprowadzić powszechny obowiązek wykonywania pracy przez osoby, które ukończyły 16 lat, a nie przekroczyły 65 lat i są zdolne do wykonywania pracy ze względu na stan zdrowia oraz warunki osobiste i rodzinne,
- 2) określić kategorie osób nie podlegających powszechnemu obowiązkowi

wykonywania pracy,

- 3) określić zakres i zasady stosowania przepisów prawa pracy,
- 4) określić szczegółowe zasady, tryb i warunki dokonywania przeniesień osób do zakładów pracy w innych miejscowościach,
- 5) określić szczegółowe zasady wykonywania pracy, o której mowa w pkt 1.

Art. 28

1. W czasie stanu wojennego każda osoba przebywająca w miejscu publicznym jest obowiązana posiadać dowód osobisty lub inny dokument stwierdzający tożsamość, a uczniowie szkół nie posiadający takiego dokumentu - legitymację szkolną.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może wprowadzić, w drodze rozporządzenia:
 - 1) nakaz lub zakaz przebywania albo opuszczania w ustalonym czasie oznaczonych miejsc, obiektów i obszarów,
 - 2) obowiązek uzyskania zezwolenia właściwych organów na zmianę pobytu stałego i czasowego oraz obowiązek zameldowania się przed upływem 24 godzin od chwili przybycia do określonej miejscowości.
3. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, minister właściwy do spraw wewnętrznych określa szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w tym ustępie, a także kategorie osób, wobec których przepis ust. 2 nie stosuje się.

Art. 29

1. W czasie stanu wojennego właściciele i użytkownicy broni palnej i gazowej, amunicji i materiałów wybuchowych, mogą być zobowiązani do przekazania tej broni, amunicji i materiałów wybuchowych do depozytu, jeżeli wymaga tego bezpieczeństwo państwa.
2. W czasie stanu wojennego może być także wprowadzony zakaz noszenia broni i określonych rodzajów przedmiotów, których używanie może zagrażać porządkowi publicznemu, zdrowiu i życiu obywateli.
3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb postępowania oraz organy właściwe w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2.

Art. 30

1. W czasie stanu wojennego Rada Ministrów może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, obowiązek szczególnej ochrony obiektów ważnych dla bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej.
2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, Rada Ministrów określi:
 - 1) kategorie i kryteria typowania oraz wykaz obiektów ważnych dla bezpieczeństwa państwa podlegających szczególnej ochronie,
 - 2) wymogi szczególnej ochrony obiektów,
 - 3) sposób zabezpieczania potrzeb w zakresie sił i środków niezbędnych dla zapewnienia szczególnej ochrony obiektów,
 - 4) szczegółowe zasady i tryb przygotowań w zakresie szczególnej ochrony obiektów w czasie pokoju,
 - 5) tryb realizacji szczególnej ochrony obiektów w czasie trwania stanu wojennego,
 - 6) szczegółowe zasady współpracy właściwych organów i służb w zakresie szczególnej ochrony obiektów.

Art. 31

Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, zakaz używania określonych odznak i mundurów.

Art. 32

Decyzje wydane na podstawie niniejszej ustawy lub przepisów wykonawczych podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

Rozdział 4**Przepisy karne****Art. 33**

Kto będąc członkiem samorządu gospodarczego lub zawodowego, stowarzyszenia, związku zawodowego lub fundacji, których działalność została zawieszona, nie zaprzestał udziału w takiej działalności, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 34

1. Kto organizuje strajk lub akcję protestacyjną albo nimi kieruje, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.
2. Kto w celu przeprowadzenia strajku lub akcji protestacyjnej albo w czasie ich trwania, przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem zmusza inną osobę do zaniechania wykonywania pracy, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.
3. Kto w celu przeprowadzenia strajku lub akcji protestacyjnej niszczy, uszkadza lub czyni niezdatnym do użytku obiekty lub urządzenia przedsiębiorców, instytucji, lub innych jednostek organizacyjnych albo uniemożliwia lub utrudnia prawidłowe ich funkcjonowanie, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Art. 35

Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary albo odstąpić od jej wymierzenia wobec sprawcy przestępstwa, o którym mowa w art. 33 i art. 34 ust. 1, który dobrowolnie odstąpił od udziału w strajku lub akcji protestacyjnej.

Art. 36

1. Kto w celu osłabienia mocy obronnej Rzeczypospolitej Polskiej rozpowszechnia fałszywe wiadomości, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.
2. Kto rozpowszechnia fałszywe wiadomości, które mogą wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.
3. Kto w celu rozpowszechniania sporządza, gromadzi, przechowuje, przewozi, przenosi lub przesyła pismo, druk, nagranie, film lub inny nośnik informacji zawierający wiadomości, o których mowa w ust. 1 i 2, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.
4. Kto dopuszcza się czynu, o którym mowa w ust. 1 i 2 używając druku lub innego środka masowej informacji, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.
5. W razie skazania za przestępstwa, o których mowa w ust. 1- 4, sąd może orzec przepadek przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa, chociażby nie stanowiły własności sprawcy.

Art. 37

1. Kto uczestniczy w strajku albo akcji protestacyjnej, podlega karze aresztu albo grzywny.
2. Kto zmienia miejsce stałego pobytu lub pobytu czasowego bez wymaganego zezwolenia lub nie dopełnia obowiązku zameldowania się przed upływem 24 godzin od chwili przybycia do innej miejscowości, podlega karze aresztu albo grzywny.
3. Kto wbrew nakazowi nie opuszcza miejsca zamieszkania lub obszaru objętego działaniami wojennymi, podlega karze aresztu albo grzywny.
4. Kto przebywając w miejscu publicznym nie posiada dokumentu stwierdzającego tożsamość, podlega karze grzywny.
5. Kto wbrew wprowadzonemu zakazowi lub ograniczeniom wykonuje przewóz osób lub rzeczy w transporcie drogowym, kolejowym, lotniczym i wodnym, podlega karze aresztu albo grzywny.
6. Kto wbrew wprowadzonemu zakazowi lub ograniczeniom porusza się jednostką pływającą na morskich wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym albo prowadzi pojazd na drogach publicznych, podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 38

1. Kto wbrew powszechnemu obowiązkowi wykonywania pracy bez usprawiedliwionej przyczyny nie zgłasza się w oznaczonym terminie i miejscu celem uzyskania skierowania do określonej pracy albo nie podejmuje pracy zgodnie z wydanym skierowaniem, podlega karze aresztu albo grzywny.
2. Tej samej karze podlega kto wbrew powszechnemu obowiązkowi wykonywania pracy bez usprawiedliwionej przyczyny uchyla się od jej wykonywania.

Art. 39

Kto wbrew obowiązkowi uchyla się od wykonania nałożonych zadań gospodarczych, podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 40

Kto narusza zasady reglamentacji zaopatrzenia ludności, podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 41

Kto utrudnia albo udaremnia wykonywanie obowiązku uprawy gatunków roślin lub dostaw produktów rolno-spożywczych na rzecz określonych podmiotów przez osoby do tego obowiązane, podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 42

Kto uniemożliwia uprawnionej osobie zajęcie przydzielonego lokalu lub budynku albo uporczywie utrudnia korzystanie z przydzielonej części lokalu mieszkalnego lub budynku, podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 43

1. Kto wbrew obowiązkowi nie przekazał do depozytu broni palnej, gazowej, amunicji i materiałów wybuchowych, podlega karze aresztu albo grzywny.
2. Tej samej karze podlega kto wbrew zakazowi nosi broń lub przedmioty, których używanie może zagrażać porządkowi publicznemu, zdrowiu i życiu obywateli.

Art. 44

Kto bez zezwolenia zwołuje lub odbywa zgromadzenia, wiece, pochody i manifestacje albo organizuje i przeprowadza imprezy masowe oraz zbiórki publiczne, podlega karze aresztu albo grzywny.

Rozdział 5**Zmiany w przepisach obowiązujących i przepisy końcowe****Art. 45**

W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1992 r. Nr 4, poz. 16, Nr 40, poz. 174 i Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 43, poz. 165, z 1996 r. Nr 7, poz. 44, Nr 10, poz. 56 i Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 6, poz. 31, Nr 28, poz. 153, Nr 80, poz. 495, Nr 88, poz. 554, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 146, poz. 961 i Nr 162, poz. 1114 i 1126, z 1999 r. Nr 50, poz. 500, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 109, poz. 1156 oraz z 2001 r. Nr 48, poz. 506, Nr 81, poz. 877, Nr 85, poz. 925, Nr 88, poz. 961, Nr 110, poz. 1189 i Nr 111, poz. 1194) w art. 6 ust. 2 skreśla się pkt 3 i 4.

Art. 46

Tracą moc:

- 1) dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z 1982 r. Nr 3, poz. 18, z 1989 r. Nr 34, poz. 178 oraz z 1997 r. Nr 88, poz. 554),
- 2) ustawa z dnia 25 stycznia 1982 r. o szczególnej regulacji w okresie stanu wojennego (Dz. U. Nr 3, poz. 18 i Nr 41, poz. 272 oraz z 1983 r. Nr 66, poz. 297),
- 3) ustawa z dnia 18 grudnia 1982 r. o szczególnej regulacji prawnej w okresie zawieszenia stanu wojennego (Dz. U. Nr 41, poz. 273 oraz z 1983 r. Nr 66, poz. 297).

Art. 47

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Wejście w życie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wprowadziło konieczność dokonania zasadniczych zmian dotychczas obowiązującego stanu prawnego, regulującego warunki i okoliczności wprowadzenia poszczególnych stanów nadzwyczajnych, w tym stanu wojennego, a także określenia zakresu i konsekwencji wprowadzenia szczególnego reżimu prawnego i ustrojowego tych stanów.

Projektowana ustawa stanowi wykonanie dyspozycji art. 228 ust. 3 Konstytucji, którym nałożono obowiązek określenia, w drodze ustawy, zasad działania organów władzy publicznej oraz zakresu, w jakim mogą być ograniczone wolności i prawa człowieka i obywatela w czasie stanu wojennego. Ustawa ta precyzuje - w niezbędny sposób - tryb wprowadzenia i zniesienia stanu wojennego, a także zawiera - w przepisach ogólnych - unormowania zapewniające podanie do publicznej wiadomości decyzji o wprowadzeniu stanu wojennego oraz zawiadomienie o tym właściwych władz organizacji międzynarodowych.

Proponowany akt prawny ma zastąpić dotychczas obowiązujący dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z 1982 r. Nr 3, poz. 18, z 1989 r. Nr 34, poz. 178 oraz z 1997 r. Nr 88, poz. 554), którego rozwiązania nie są dostosowane do ustroju państwa ukształtowanego pod rządami nowej Konstytucji.

Przyjęte w projekcie ustawy rozwiązania wynikają z generalnych zasad, definiujących stan wojenny, zawartych w Konstytucji, a mianowicie:

- stan wojenny może być wprowadzony w razie zewnętrznego zagrożenia państwa, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji,
- stan wojenny może być wprowadzony tylko na podstawie ustawy, w drodze rozporządzenia, na części lub na całym terytorium państwa,
- postanowienia art. 233 ust. 1 i 2 określające możliwy zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanu wojennego.

Ze względu na okoliczność, iż jedną z przyczyn istnienia stanu zewnętrznego zagrożenia państwa może być działanie terrorystyczne za niezbędne uznano wskazanie w art. 2 projektowanej ustawy działań terrorystycznych jako przesłanek istnienia zagrożenia państwa.

W projekcie ustawy kierowano się założeniem, że stan wojenny może być wprowadzony tylko w sytuacji szczególnego zagrożenia, jeżeli zwykłe środki, przewidziane w Konstytucji, nie są wystarczające do przeciwstawienia się temu zagrożeniu i należy bezwzględnie zastosować nadzwyczajne środki ochrony suwerenności i niepodległości państwa. Zakłada się, iż środki te przyznane będą w szczególności Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej jako jednoosobowemu

organowi wykonującemu konstytucyjne funkcje stania na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium. W ramach sprawowania tych funkcji Prezydentowi powierza się kierowanie obroną państwa, jeżeli w czasie stanu wojennego zajdzie konieczność podjęcia takiej obrony. Przyznanie tej kompetencji Prezydentowi RP, a nie organom kolegialnemu, ma na celu wprowadzenie sprawnego i operatywnego zarządzania wszelkimi działaniami obronnymi, a tym samym ponoszenie jednoosobowo odpowiedzialności za podejmowane decyzje w ramach tych działań. Środki te będą przyznane również innym organom państwowym funkcjonującym w dotychczasowych strukturach organizacyjnych państwa, łącząc ich dotychczasowe kompetencje z dodatkowymi upoważnieniami wynikającymi z ustawy.

W projektowanej ustawie przesądza się, iż Prezydentowi będzie podlegał Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych, powołany na czas wojny, który obejmie dowodzenie nad Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej.

W projektowanych przepisach sankcjonuje się w ramach upoważnienia wynikającego z Konstytucji - jako skutki wprowadzenia stanu wojennego - możliwość ograniczenia konstytucyjnie zagwarantowanych podstawowych praw i wolności człowieka i obywatela zwanych w ustawie rygorami. Skutki te dotyczyć będą również organów władzy publicznej, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej mających siedzibę lub prowadzących działalność gospodarczą na obszarze objętym stanem wojennym.

W ustawie projektuje się nowy zakres zadań dla Komitetu Obrony Kraju w czasie obowiązywania stanu wojennego. Organ ten składający się z najwyższych przedstawicieli w państwie w czasie stanu wojennego zajmowałby się w szczególności wypracowaniem propozycji rozwiązań odnoszących się do prowadzenia działań wojennych, jak również analizowaniem funkcjonowania gospodarki w warunkach wojny.

Wypracowane wnioski i propozycje dotyczące obrony państwa Komitet będzie obowiązany przedkładać właściwym organom państwowym.

Istotne uprawnienia w czasie stanu wojennego, w tym związane ze sprawowaniem ogólnego nadzoru nad realizacją zadań obronnych przez organy administracji rządowej, będzie posiadał Minister Obrony Narodowej.

Szczególne uprawnienia przyznaje się wojewodom, które dotyczą zwłaszcza wprowadzania rygorów stanu wojennego, ich łagodzenia i uchylania na terenie objętym swoją właściwością, ustalania szczególnych zadań, w tym gospodarczych, rozpatrywania działalności wszystkich organów administracji rządowej i nadzoru nad samorządem terytorialnym.

W razie niemożności wykonywania zadań przez radę gminy, przewidziano przejęcie jej funkcji przez zarząd gminy, a gdy i to nie byłoby możliwe - przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta). Prezes Rady Ministrów, na wniosek właściwego wojewody, będzie mógł zawiesić organy gminy i ustanowić zarząd

komisaryczny w razie niewykonywania zadań publicznych przez te organy. Podobne uregulowania dotyczą samorządu województwa oraz samorządu powiatowego.

W przepisach projektu upoważnia się Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do określenia, na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, granic stref bezpośrednich działań wojennych oraz zasad współdziałania określonych organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego z organami wojskowymi.

Projekt upoważnia Radę Ministrów do wprowadzenia dalszych rygorów stanu wojennego, takich jak możliwość nakładania dodatkowych zadań i szczególnych świadczeń na rzecz gospodarki, wprowadzenia zarządu komisarycznego przedsiębiorców, wprowadzenia reglamentacji zaopatrzenia ludności, wprowadzenia najmu lokali i budynków na podstawie decyzji administracyjnej, czy też zajęcie nieruchomości niezbędnych dla Sił Zbrojnych oraz nakazać jednostkom samorządu terytorialnego dokonywania określonych wydatków. Szczególnym uprawnieniem Rady Ministrów byłoby wprowadzenie powszechnego obowiązku pracy dla określonych kategorii osób. Projekt zawiera nadto upoważnienie do wprowadzenia dalszych szczególnych obowiązków: posiadania dokumentu tożsamości w miejscu publicznym i przestrzegania godziny policyjnej, uzyskania zezwolenia na zmianę miejsca pobytu. Właściciele i użytkownicy broni palnej i gazowej, amunicji i materiałów wybuchowych mogą być zobowiązani do przekazania tej broni, amunicji i materiałów wybuchowych do depozytu. Może być wprowadzony także zakaz używania określonych odznak i mundurów.

Wszystkie te rygory zostały zaprojektowane w stopniu niezbędnym do zapewnienia ochrony bezpieczeństwa państwa, a także obywateli, z uwzględnieniem zachowania dyscypliny społecznej. Zaproponowane rozwiązania mają na celu zapewnić adekwatność ograniczeń praw i wolności obywatela, a także podejmowanych środków do stopnia zagrożenia porządku konstytucyjnego – poprzez ich stopniowalność. Rozwiązania te mają na celu również jak najszybsze przywrócenie stanu normalnego.

Projekt w przepisach karnych wprowadza i szczegółowo normuje odpowiedzialność za przestępstwa i wykroczenia popełnione w czasie stanu wojennego.

Przyjęcie ustawy nie spowoduje dodatkowych kosztów dla budżetu państwa.

Zakres przedmiotowy opiniowanego projektu ustawy nie jest objęty prawem wspólnotowym i obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 24 października 2001 r.

Cena - 102 zł + 22% VAT

